

İçişleri Bakanlığı Birimlerini Tanıyalım

Hukuk Müşavirliği

Hukuk Müşaviri Sayın Avni Çakır ile Yapılan Söyleşi

İçişleri Bakanlığı Hukuk Müşavirliğinin, Bakanlık teşkilat yapısındaki konumu ile genel olarak vizyon ve misyonu hakkında bilgi verebilir misiniz?

Türkiye’de insan haklarının ve hukuk devletinin gelişip kurumsallaşmasında kuşkusuz İçişleri Bakanlığı çok önemli bir yere sahiptir. Ayrıca Bakanlığımız, asayiş ve güvenlik bakımından taşıdığı sorumluluğun ve bu çerçevede yürüttüğü görevlerin niteliği itibarıyla; hem insan haklarının ve hukuk devletinin esaslarını tahkim hem de bu esasların tehdidi noktasında hassas bir dengeyi muhafaza etmek durumundadır.

Bu bağlamda, ülkemizin ve insanımızın ihtiyaç duyduğu çağdaş hukuki normların yerleşmesinde Bakanlığımız Hukuk Müşavirliği, üzerine düşen görevi titizlikle yerine getirmektedir.

3152 sayılı İçişleri Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki Kanuna göre, Bakanlığımızın danışma ve denetim birimleri arasında yer

alan Hukuk Müşavirliği, Bakanlığın diğer birimlerinden sorulan hukuki konular ile hukuki, mali ve cezai sonuç doğuracak işlemler hakkında görüş bildirme konusunda münhasır yetkiye sahiptir. Bunun yanı sıra, Bakanlığın menfaatlerini koruyucu ve anlaşmazlıkları önleyici hukuki tedbirlerin zamanında alınmasından, Bakanlığın taraf olduğu anlaşma ve sözleşmelerin bu esaslara uygun olarak yapılmasına yardımcı olunmasından da Müşavirliğimiz sorumludur.

Hukuk Müşavirliği, Bakanlığımızın amaçlarının daha iyi gerçekleştirilmesi, mevzuata, plan ve programa uygun çalışılmasının temini bağlamında gereken hukuki tekliflerin hazırlanması ve Bakana sunulması, Bakanlığımızın birimleri tarafından hazırlanan veya diğer bakanlıklardan yahut Başbakanlıktan gönderilen kanun, tüzük, yönetmelik tasarılarını hukuki açıdan inceleyerek görüşlerini bildirmekle de yetkilidir ve görevlidir.

659 sayılı Genel Bütçe Kapsamındaki Kamu İdareleri ve Özel Bütçeli İdarelerde Hukuk Hizmetlerinin Yürütülmesine İlişkin Kanun Hükmünde Kararname çerçevesinde hukuk

hizmetlerinin etkili, verimli ve usul ekonomisine uygun şekilde yerine getirilmesi de Hukuk Müşavirliğimizin özel önem verdiği bir husustur.

Vatandaşımıza en iyi hizmetin sunulması amacıyla, Bakanlığımızın taraf olduğu uyuşmazlıklarda, tarafların hak ve menfaatlerinin dengeli olarak değerlendirilmesi, adil ve hakkaniyete uygun çözümlerin bulunması, davaların en ekonomik şekilde ifası ve takibi, mahkeme kararlarının hukuka uygun olarak, adil, süratli ve en az masrafla verilebilmesine yardımcı olunmasına da ayrıca dikkat göstermekteyiz.

Gerek Bakanlığımız merkez birimleri gerekse il valiliklerince ifa edilen hizmetler nedeniyle ihtiyaç duyulan hukuki görüşler, titiz ve teferruatlı bir incelemeye istinaden ortaya konulmaktadır. Hukuk Müşavirliğimizin önemli bir misyonu olan hukuki mütalaa oluşturma görevi sırasında; Anayasamıza, yürürlükteki mevzuata, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarına, uluslararası anlaşma ve sözleşmelere, Danıştay ve Yargıtay içtihatları ile bilimsel öğretilere uygun şekilde hareket etmek temel şiarımızdır.

Hukuk Müşavirliğinin görev ve sorumlulukları nelerdir?

Hukuk Müşavirliğimizin görev ve sorumlulukları 3152 sayılı İçişleri Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'un 17. Maddesinde ve 22.07.2014 tarihli Bakan onayı ile yürürlüğe giren İçişleri Bakanlığı Hukuk Müşavirliği Teşkilat Görev ve Çalışma Yönetmeliğinde belirlenmiştir.

Daha önce de belirtilmiş olduğu gibi, Türkiye'de insan haklarının ve hukuk devletinin gelişip kurumsallaşmasında İçişleri Bakanlığı ne kadar önemli ise ülkemizin ve insanımızın ihtiyaç duyduğu çağdaş hukuki normların yerleşmesinde Bakanlığımız adına Hukuk Müşavirliği de o kadar önemlidir. Bu bilinçle çalışan Müşavirliğimiz üzerine düşen görevi titizlikle yerine getirmektedir.

3152 sayılı İçişleri Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'un 17. Maddesinde belirtilen Hukuk Müşavirliğimizin görevleri ve sorumlulukları kısaca;

virliğimizin görevleri ve sorumlulukları kısaca;

- Bakanlık kuruluşları ve Valilikler tarafından sorulan hukuki konular ile hukuki, mali, cezai sorumluluk veya sonuç doğuracak Bakanlık işlemleri hakkında hukuki görüş oluşturmak,
- Bakanlığın hak ve menfaatlerini koruyucu, uyuşmazlık ve anlaşmazlıkları önleyici hukuki tedbirleri süresinde almak, uyuşmazlıkların sulh yolu ile çözümünü konusunda görüş vermek,
- Bakanlığın taraf olduğu adli ve idari davalarda iç ve dış tahkim yargılamasında, icra işlemlerinde ve yargıya intikal eden her türlü hukuki uyuşmazlıklarda bakanlığı temsil etmek dava ve icra işlemlerini vekil sıfatı ile takip etmek
- Adli ve idari yargı mercilerince Bakanlık aleyhine hükmedilen ilama bağlı borç, mahkeme masrafları ve vekâlet ücretlerinin ilgili tertibinden ödenmesini gerçekleştirmek,

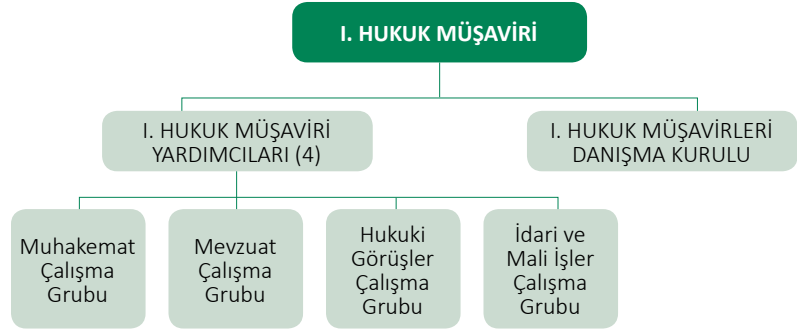
- Bakanlığın hizmetleri ile ilgili olarak diğer kamu kurum ve kuruluşları tarafından hazırlanan mevzuat taslak ve tasarı taslakları, Bakanlık birimleri tarafından hazırlanan mevzuat taslakları ile düzenlenecek her türlü sözleşme ve şartname taslaklarını inceleyip görüş vermek,
- 4483 sayılı Memurlar ve Diğer Kamu Görevlilerinin Yargılanması Hakkında Kanun uyarınca verilen kararların tebliğ işlemlerini yürütmek, verilen kararlara itiraz halinde ilgili dosyayı Danıştay'a göndermek, Şeklinde özetlenebilir.

Müşavirliğimize verilen bu görevleri dört ana grupta toplamak mümkündür.

- A) Mevzuatın oluşmasına yardımcı görevler,
- B) Müşavirlik hizmetleri,
- C) Muhakemat işleri,
- D) Personel, İdari ve Mali İşlere İlişkin Görevler

Bu görev ve sorumluluklarını yerine getirmek için nasıl bir iç yapılanma ve insan kaynağına sahiptir?

Müşavirliğimizin teşkilat yapısı yanda görüldüğü şekilde oluşturulmuştur.

Bakanlık Hukuk Müşavirliği 1. Hukuk Müşavirine bağlı olarak;

1. Hukuk Müşaviri Yardımcıları ve Hukuk Müşavirleri Danışma Kurulu ve
1. Hukuk Müşaviri Yardımcıları altında
 - Muhakemat Çalışma Grubu
 - Mevzuat Çalışma Grubu
 - Hukuki Görüşler Çalışma Grubu
 - İdari ve Mali İşler Çalışma Grubu

Olmak üzere Yatay teşkilatlanma modelini temel alarak personel ile yakın temas halinde çalışmaktadır.

Güncel personel durumunu gösteren tablo aşağıda gösterilmiştir.

Personel durumunu gösterir tablodan da anlaşılacağı üzere; özellikle Mülki İdare Amirleri kadrosuna bağlı olarak görev yapan Hukuk

Müşaviri sayısında çok ciddi azalış meydana gelmiştir. Hem Müşavir hem de genel idare hizmetleri sınıfındaki personel sayısında ciddi azalışlar olurken bunun aksine son yıllarda Müşavirliğimizin iş yükünde ciddi bir artış görülmektedir. Personel sayısındaki azalmaya rağmen görev yapan arkadaşlarımızın fedakar çalışmalarıyla birimiz üzerine düşen görevleri büyük bir sorumluluk duygusuyla yerine getirmektedir.

Hukuk Müşavirliğinin son 3 yılda yürüttüğü faaliyetler nelerdir? Bu faaliyetler birimin etkin ve verimli çalışmasının bir göstergesi olarak değerlendirilebilir mi?

Hukuk Müşavirliğimizce mevzuatın verdiği rutin görevlerin yanında zaman zaman projeli ve projersiz çalışmalar da yürütülmektedir. Son 3 yılda Hukuk Müşavirliği olarak yaptığımız faaliyetlerden bazıları şunlardır:

- **Kanun Hükmünde Kararnameler:** Anayasanın 121 inci maddesi ile 25.10.1983 tarihli ve 2935 sayılı Olağanüstü Hal Kanununun 4 üncü maddesine göre, Cumhurbaşkanının başkanlığında toplanan Bakanlar Kurulu'nca çıkarılan Kanun Hükmünde Kararnamelere Bakanlığımızca teklif edilenlerin (mevzuatla alakalı) hazırlanması çalışmaları Hukuk Müşavirliğimiz koordinasyonunda gerçekleştirilmektedir.
- **Mesleki Gelişime Yönelik Hizmet İçi Eğitim Çalışmaları:** 2014 yılından itibaren düzenli olarak merkezdeki Hukuk Müşavirliği ve taşra personeli için eğitim faaliyeti düzenlenmeye başlanmıştır. Her yıl Antalya ilinde merkez ve taşra birimlerimizden ortalama olarak 150 civarında katılımcı ile "Hukuk Müşavirliği Hizmet İçi Eğitim Semineri" gerçekleştirilmektedir. 2017 yılında ilk defa olmak üzere bir yılda iki eğitim gerçekleştirilmiş olup bu uygulama her yıl iki eğitim olmak üzere önümüzdeki yıllarda da devam ettirilecektir. Bu eğitimlerin personelin bilgi birikimi, hizmetlerde standardın ve ve-

	2015		2016		2017	
	DOLU	BOŞ	DOLU	BOŞ	DOLU	BOŞ
HUKUK MÜŞAVİRİ(MİA)	51	9	38	22	29	31
HUKUK MÜŞAVİRİ(GİH)	5	2	5	2	5	2
UZMAN /YARDIMCI**	4	-	7	-	1	-
AVUKAT	6	5	6	5	8	3
ŞEF	6	-	6	-	5	1
VHKİ	34	12	34	12	32	4
DİĞER *	15	-	7	-	10	-
TOPLAM	121	27	103	41	90	41

*Geçici görevle diğer kurumlarda görevlendirilen personel sayısını belirtir.

**Uzman/Yardımcı kadroları Strateji Geliştirme Başkanlığında olup geçici görev kapsamında Hukuk Müşavirliğinde görevlendirilmişlerdir.

rimliliğin sağlanması, moral ve motivasyon, tanışma ve ortak bir ağ oluşturma gibi yönlerden çok faydalı olduğu hem tarafımızca gözlemlenmiş, hem de katılımcıların cevaplandığı anketlere açıkça yansımıştır.

- **Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemine Hazırlık Sürecinde** İçişleri Bakanlığı Mevzuat Uyum Çalışması: Başbakanlığın talimatları ve belirlediği esaslar çerçevesinde “Anayasa Değişikliği Mevzuat Uyum Çalışması” Temmuz 2017’de başlatılmış ve Eylül 2017’de bitirilmiş olup bu çalışma çerçevesinde Başbakanlığın belirlediği 133 Kanun ve KHK metni taranarak bunlarda toplam 316 değişiklik önerisi yapılmıştır.
- **Hukuk Müşavirliği** İnternet Modülü: Bakanlığımız Hukuk hizmetlerinin sunumunda zaman içerisinde meydana gelen

değişim ve gelişmelerden dolayı mevcut Hukuk Modülü’nün de güncellenmesi ve geliştirilmesi gereği ortaya çıkmıştır. Bu kapsamda Bakanlığımız Bilgi İşlem Dairesi Başkanlığı ile ortaklaşa olarak 2016 yılında başlatılan Hukuk Modülü’nün güncellenmesi çalışmasında son aşamaya gelinmiştir.

- **Hukuk Müşavirliğimizce oluşturulan hukuki görüşlerin kitap halinde basımı ve elektronik ortamda paylaşımı çalışmaları:** Müşavirliğimizce oluşturulan hukuki görüşler 2013 yılında kapsayacak şekilde kitap olarak bastırılarak ilgili idare ve personel ile diğer muhatapların kullanımına sunulmuştur. 2013 yılından sonra oluşturulan hukuki görüşlerin tasnifi yapılmış olup bu görüşlerde çok yakın zamanda elektronik ortamda paylaşım sunulacaktır.

- **Mevzuat Çakışmalarının Giderilmesi Çalışması:** 2017 yılında Başbakanlık koordinesinde farklı bakanlıklar tarafından Bakanlığımıza karşı toplam 20 konuda dile getirilen mevzuat çakışması iddiaları yapılan çalışmalarla giderilmiştir.

- **İçtihat Programı Temini ve Dağıtımı:** 2015 yılından itibaren piyasadan hizmet satın alınması yolu ile “İçtihat ve Mevzuat Programı” temin edilerek, Bakanlığımız merkez teşkilatındaki ve taşradaki bütün personele şifreli olarak güncel mevzuat hizmeti sunulmaya başlanmıştır. Bu uygulama her yıl yapılan satın almalar ve sözleşmeler ile devam ettirilmektedir.

Yukarıda belirtilen projeli faaliyetlerin yanı sıra Müşavirliğimizin gerçekleştirmiş olduğu bazı çalışmalarını belirtmekte fayda görülmektedir.

Özellikle geride bıraktığımız 3-4 yıl içerisinde gerek Danıştay, gerekse İdare Mahkemelerinde Bakanlığımız aleyhine açılan dava sayısında ciddi bir artış meydana gelmiştir. 2014 yılında Bakanlığımız Hukuk Müşavirliği tarafından 2913 adet savunma yapılmış iken, bu rakam 2015 yılında 5952, 2016 yılında 8349, 2017 yılında ise 7411 olarak gerçekleşmiştir.

2015 yılında ilama bağlı borç ödemesi olarak 22.076.180 TL, 2016 yılında 32.454.973 TL, 2017 yılında ise 30.738.660 TL ödeme gerçekleştirilmiştir.

Yine 2015 yılında 306, 2016 yılında 295 ve 2017 yılında 342 mevzuat incelemesi yapılmış ayrıca 2015 yılında 395, 2016 yılında 479 ve 2017 yılında 405 hukuki görüş talep eden Bakanlık birimlerine verilmiştir.

Bakanlığımız aleyhine açılan dava sayısı ve Müşavirliğimizce yapılan savunmalardaki artışa benzer olarak, Bakanlığımıza gelen ve Bakanlığımızdan giden toplam evrak sayısı içerisinde de Müşavirliğimize gelen ve Müşavirliğimizden giden evrak sayısında da oransal olarak çok ciddi artışlar olmuştur.

Söyle ki; 2015 yılında Bakanlığımıza gelen evrakın % 35'i Hukuk Müşavirliğimize ait evrak iken, bu oran 2016 yılında % 39, 2017 yılında ise % 56 olarak gerçekleşmiştir. Bakanlığımızdan giden evrakların yüzdesinde de benzer oranlar söz konusudur. Bu rakamlardan da görüleceği üzere, İçişleri Bakanlığı'na gelen ve giden toplam evrak sayısı içinde Hukuk Müşavirliğinin evrak oranı ortalama % 40'larda seyretmektedir. Son yıllarda Bakanlığımız aleyhine açılan dava sayısındaki artış ve personel sayısındaki azalış dikkate alındığında, Hukuk Müşavirliğimizin çalışmalarındaki etkinlik ve verimlilik daha iyi anlaşılmalı olacaktır.

Hukuk Müşavirliğinin gelecekte daha etkili ve verimli hizmet vermesi konusunda görüş ve düşünceleriniz nelerdir?

Takdir edilecektir ki, geleceğin çağdaş ve kalkınmış Türkiye'sinde, halka hizmet sunan kamu kurumlarının hizmet üretme kapasitelerinin sürekli ve artan bir oranda gelişmesinin yanı sıra, sunulan hizmetlerin nitelik ve niceliği de çok önemlidir. Buradan bahisle etkinlik ve verimliliği arttıracığına inanarak belirlediğimiz başlıklar şu şekildedir;

1. Son yıllardaki Danıştay ve İdare Mahkemelerinde Bakanlığımız aleyhine açılan dava sayılarındaki artışlar dikkate alındığında Hukuk Müşavirliğinin bundan sonraki iş yükünün giderek artacağı, bu nedenle Hukuk Müşavirliğinin gerekli personel ve fiziki imkânlarla desteklenmesi gerektiği değerlendirilmektedir. Avukat ve Hukuk Müşaviri alımına imkân veren İçişleri Bakanlığına ait Hukuk Müşavirleri ve Avukat Kadrolarına Atama Yapmak İçin Uygulanacak Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik (02.07.2015 tarihli ve 29404 sayılı Resmi Gazete) kabul edilmiştir. Mülki idare dışından yapılacak olan avukat ve uzman gibi unvanlardaki personel alımlarının Bakanlığımız açısından daha etkin savunma yapılması açısından önem arz edeceği değerlendirilmektedir. Bu amaçla 2016 yılında merkez ve taşra birimlerinde istihdam edilmek üzere toplam 30 adet, 2017 yılında ise 20 avukat alımı gerçekleştirilmiştir. 2017 sonu itibarı ile Bakanlığımız merkez ve taşra teşkilatında toplam 135 civarında avukat görev yapmaktadır. Halen 5 avukat hukuk müşavirliğimizde çalışmakta olup 2018

yılında 15'i merkezde ve 15'i ise taşra teşkilatında çalıştırılmak üzere toplam 30 adet sözleşmeli avukat alımı yapılacaktır. Müşavirliğimizde görev yapan Avukat sayısının artması ile özellikle muhakemat hizmetlerinde ciddi bir rahatlama sağlanacaktır.

2. Evrak akışı ve dosya takibinde tam otomasyona geçilmesi için gerekli bilgi işlem altyapısının kurulması gereklidir. Arşiv hizmetleri ile ilgili düzenlemelere uygun arşiv oluşturulması için gerekli altyapının kurulması da önemli bir gerekliliktir. Bu amaçla Hukuk Müşavirliği Modülü üzerinde çalışmalar sürmektedir. Hukuk Müşavirliği Modülü yapımı çalışmalarını tamamladığında sadece merkezde yürütülen iş ve işlemlerde değil, taşra hukuk işleri şubelerinde de kullanılacaktır. Böylece merkez ile taşra arasında hukuk iş ve işlemlerinde entegrasyon sağlanacaktır.
3. Yukarıda da izah edildiği gibi, Bakanlık Hukuk Müşavirliğinin zaman içerisinde değişen ve önemli oranda artan iş yükünün altından kalkabilmesi konusunda Birimimizin bugünkü insan kaynağı ve teşkilat yapılanması yetersiz kalmaktadır. Bu nedenle, Hukuk Müşavirliğimizin etkinlik ve verimlilik düzeyinin daha da artırılabilmesi ve verilen görev ve sorumlulukları optimal düzeyde yerine getirebilmesi için Bakanlık Hukuk Müşavirliği yapılanmasının Adalet Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı ve Milli Savunma Bakanlığı örneklerine benzer şekilde Hukuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü olarak yapılandırılması gerekmektedir.

3152 sayılı İçişleri Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki Kanunda değişiklik yapılması yönündeki hazırlık süreçleri tamamlanan taslak çalışmanın hayata geçirilmesi son derece önem arz etmektedir.